

Hej alla som går i renoverings/restaureringstankar!

I detta mellaninlägg (associera gärna till shims under ventillyftare) backar jag till juli sommaren 1972.

Liksom i förra inlägget behöver scenen sättas (manegen krattas först).

Jag ska nämligen försöka ta Er till Polen under det kalla kriget i en SAAB VALMET 99 2.0 -72 föregångare till DSF172 99 2.0L -73. Det kan vara (om inte annat) roligt att associera till James Bond med sin pistol av typ **Walter** PPK. Huvdaktörer i denna fantastiska historia är nämligen mina vänner på vapenverken im. Gen. **Waltera** "Lucznik" i Radom, Polen. Hädanefter (givetvis) förkortat Walter. Ni har redan sett min hylsnyckelsats "Derby" gjord av just Walter.

Bra att komma ihåg är att 1972 hade SAAB ingen servicepunkt (listad i sin handbok) i Polen. För att åka till Polen då behövdes visum, ett sk "grön-kort" plus en assistansförsäkring. Då gällde SOS i Köpenhamn. För att undvika "SOS" behövde man känna och ha servat sin SAAB väldigt väl innan man tog färjan t ex Ystad-Swinoujscie, om man som jag bodde i Svängsta. Kopplingen Walter och Svängsta stavas Facit Halda AB. Resten kan Ni säkert Googla upp om Ni känner för det (ett stycke industrihistoria).

Manegen är ganska stor så det behöver krattas mer, Sorry.

Någon timme efter köpet och det att VALMET SAABEN kom till sitt garage (ett ombyggt källarrum) i Svängsta konstaterade jag till min förskräckelse att det var en avsevärd pöl med olja under evakueringshålet under svänghjulet. Vi ville backa köpet men SAAB ANA erbjöd bara LAGNING PÅ GARANTIN. En eller två sådana gjordes i Karlshamn utan att felet blev åtgärdat. Det handlade om att byta den stora simmerringen bakom svänghjulet. Den är som ni säkert vet bakvänd, dvs med läpparna utåt. SAAB förklarade att detta är pga att det är undertryck i motorn där.

Hösten och terminen på LTH i Lund startade. Fler "GRANTI"-lagningar på SAAB i Lund följde utan att de kunde få stopp på oljeläcket. Till sist fick jag besked att SAAB hade beslutat BYTA MOTOR. Det gjordes under våren 1973. Nu skulle det väl ändå vara TÄTT. Det verkade så, men annat smolk skulle "flyta upp".

Nu till själva historien.

Titel: VÄRLDSUNIK SAAB (VALMET) 99 2.0 -72 MED **WALTER** VENTILLYFTARE

Undertitel: Vad gör indianhövdingen när hästen stupar under honom?

Valmöjligheter

1. Mata hästen och ge den vatten eller,
2. Byta häst,

"Och" varianten finns också dvs byta häst vid första bästa senare tillfälle.

Den fantastiska historien börjar i en omkörning av en lastbil. Jag accelererar på 3-an när plötsligt "hästen stupar" under min nedtrapning av gaspedalen. Inget val mer än att backa ur omkörningen. Turligt nog var jag ensam att köra om och anmärkningsvärt var att "hästen började gnägga igen". Så "tömmarna slackades" och inga fler omkörningar "med den bredaxlade svensken" gjordes fram till Radom.

Våra Walter-vänner i Radom skickade fram "Guldhanden" (pol "zlota raczka", skulle kunna vara en bifigur till James Bond) Jerzy Legucki som var duktig på bilar. Vi fann snart att felet till att "hästen stupat" var att hävarmen på bensinpumpen (se bifogad bild) halkade av agregatxelns kam.

Förmodligen hade man lyft bensinpumpen från orginalmotorn när man gjorde motorbytet i Lund. Åtgärden var enkel. Det vara "bara" att fila de två hålen på bensinpumpen ovala så att dess hävarm hamnade med marginal på agregataxeln.

Ihopskruvat skulle "Guldhanden" testa om felet var åtgärdat med att varva upp motorn. Det var det. Men plötsligt hördes ett förskräckligt SLAMMER komma innifrån ventilkåpan. Jag på startnyckeln. Tala om MOTORRAS. Nu hade "hästen definitivt stupat" - "SOS" i Köpenhamn syntes enda utvägen, semestern syntes vara förstörd. Inget av indianhövdingens valmöjligheter syntes för handen. Men det skulle visa sig annorlunda. Nu har vi passerat inledningen.

När vi lyfte på ventilkåpan kunde vi se att ALLA 8 ventillyftarnas ytor mot kamaxeln krackelerat och det låg småbitar överallt (men turligt nog inte längre ner i motorn att döma av fortsättningen).

Lugn sa "Guldhanden" det här ska vi nog kunna fixa på vapenverken Walter. Vi erbjöds att stanna i en sommarstuga vid floden Wisla medan man på Walter jobbade med att "få hästen på bena igen" (VALMET TRAKTORN snarare).

En budbärare (inte till häst) kom ut varje dag och berättade hur långt man kommit. Ur dagboken:

Dag 1: "Nu vet vi hur ventillyftarna är tillverkade. De är gjutna i sk vitt gjutjärn och ytbearbetade samt härdade till den höga hårdheten av 59 Rockwell C. Vi vet också att de har en vikt-, höjd-, yttre- och inre diameter-tolerans samt en tolerans på bottentjockleken (resten fixas med "shimsen"). Beskedet var: Vi kan givetvis inte gjuta sådana men vi tror oss veta hur vi ska göra"

Dag 2: "Vi har valt att göra dom i krom-molybden-nickel stål (vertygsstål) och nitrerhärda dem till samma hårdhet som orginalen. På ett vapenverk har man det mesta. Men GÄSTVÄNLIGHETEN måste understrykas. Allt var GRATIS.

Dag 3: "Nu har vi gjort 9 st ventillyftare (den 9-onde visas på bifogade bilder). Nu har vi emellertid ett verkligt problem. Nämligen att "förse lyftarna med fötter" (pol. "doprawic nogi"). Alla arbetare ingenjörer och vanliga direktörer måste nämligen gå igenom METALLDETEKTORN, Utom GENERALDIREKTÖREN som åker limusin in på Walter. Han kommer att vidtalas för att FÅ DOM UT UR Walter."

Dag 4: "Nu är lyftarna ute ur Walter och "Guldhanden" har fått dom på plats i bilen."

Epilog: Det blev snarare att "förse lyftarna med hjul" (gen dir limusin) än med fötter. Semestern kunde fortsätta. Väl hemma så var tålamodet med VALMET SAABen definitivt slut. SAAB Automobile AB kontaktades. SAABs tekniker nickade på huvudena och erkände fabriktionsfel. Ett inlösenavtal tecknades och snart fick jag DSF172. Det som finns kvar av föregångaren är denna fantastiska men låånga historia, en varvräknare med vit visare i DSF172 samt den 9-onde WALTER ventillyftaren. I Bilregistret finns inga så gamla biluppgifter kvar. Föregångaren blev definitivt världens enda SAAB med Walter ventillyftare.

"Indianhövdingen tog hand om sin häst men bytte den vid första bästa tillfälle."

Vid pennan
Adam Zdunek